

10. SINIF

TÜM DERSLER

**KONU ÖZETLİ
SORU BANKASI**

10. SINIF TÜM DERSLER

YAZARLARIMIZ

Türk Dili ve Edebiyatı

Komisyon

Tarih

Mehtap KARAASLAN

Coğrafya

Komisyon

Matematik

**Ali İhsan ÖZKAN
C.Tayyar DEMİRHAN**

Fizik

Aydın AKBAY

Kimya

**Adil AKBAŞ
Şeref AKTAŞ**

Biyoloji

Naci KOÇAK

İngilizce

Güler ŞİLİT

Din Kültürü

Komisyon

KONU ÖZETLİ SORU BANKASI

Copyright ©

Evrensel İletişim Yayın Dağıtım
San. Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın her hakkı

EVRENSEL İLETİŞİM LTD. ŞTİ.'e aittir.

Hangi amaçla olursa olsun,
bu kitabın tamamının ya da bir kısmının,
kitabı yayınlayan yayınevinin önceden
izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya
da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması,
yayınlanması ve depolanması yasaktır.

Genel Yayın Yönetmeni ve Editör

Engin KARAPINAR

Dizgi - Tasarım - Kapak

Osman GÜRLEYİK

Basım Yeri

Korza Basım

ISBN

978 - 605 - 2110 - 81 - 2

EVRENSEL İLETİŞİM YAYINLARI

Yeni Ziraat Mah. 655. Sk. No: 15/A
Altındağ / ANKARA

Tel: (0312) **384 65 00** Faks: (0312) **384 61 00**

email: evrensel@evrenseliletisim.com.tr

www.evrenseliletisim.com.tr

İstiklâl Marşı

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden, İlähi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmâhrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder-varsa-taşım,
Her cerihamdan, İlähi boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünya da emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Editör

Sevgili Öğrenciler,

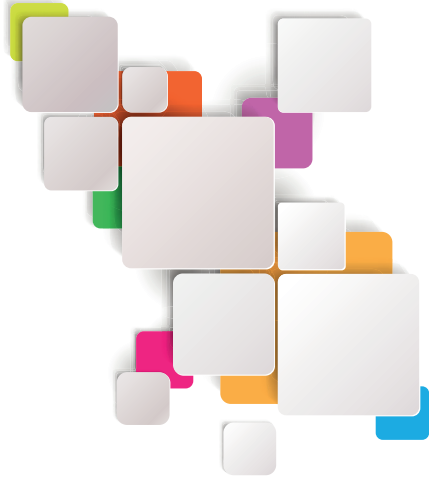
Uzun bir çalışmanın sonucu oluşturduğumuz “10. Sınıf Tüm Dersler Konu Özetli Soru Bankası” kitabımızın sizin öğrenim hayatına faydalı olacağına inanıyoruz.

Kitabımız okulunuzdaki ders kitaplarına paralel olarak yapılmış, bilmediğiniz hiçbir konuya yer verilmemiştir.

Her dersten yeterince soru çözebileceğiniz kitabımız hem konuları pekiştirmede hem de sınavlarınıza hazırlanmanızda sizlere faydalı olacaktır.

Engin KARAPINAR

***“Başarmak için önce istemek gerekir.
İsteklerinizi başarmanız dileğiyle...”***

İçindekiler

Sayfa No.su

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

1. ÜNİTE: GİRİŞ.....	10
2. ÜNİTE: HİKÂYE.....	22
3. ÜNİTE: ŞİİR	34
4. ÜNİTE: DESTAN-EFSANE	48
5. ÜNİTE: ROMAN	56
6. ÜNİTE: TİYATRO.....	68
7. ÜNİTE: ANI.....	78
8. ÜNİTE: HABER METNİ	86
9. ÜNİTE: GEZİ YAZISI.....	94
10. ÜNİTE: KARMA TEST	100

TARİH

1. ÜNİTE: YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ	108
2. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ	118
3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER	128
4. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ	136
5. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ OSMANLI.....	142
6. ÜNİTE: SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI	154
7. ÜNİTE: KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ.....	160

COĞRAFYA

1. ÜNİTE: DOĞAL SİSTEMLER.....	170
2. ÜNİTE: BEŞERİ SİSTEMLER.....	192
3. ÜNİTE: KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER.....	204
4. ÜNİTE: ÇEVRE VE TOPLUM	210

İçindekiler

Sayfa No.su

MATEMATİK

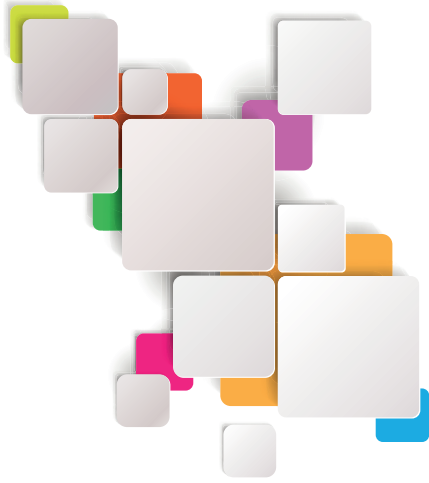
1. ÜNİTE: PERMÜTASYON - KOMBİNASYON - BİNOM - OLASILIK.....218
2. ÜNİTE: FONKSİYONLAR.....234
3. ÜNİTE: POLİNOMLAR - ÇARPANLARA AYIRMA.....248
4. ÜNİTE: 2. DERECEDEDEN BİR BİLİNMEYENLİ DENKLEMLER262
5. ÜNİTE: DÖRTGENLER VE ÇOKGENLER270
6. ÜNİTE: KATI CİSİMLER (PRİZMALAR VE PİRAMİT).....302

FİZİK

1. ÜNİTE: ELEKTROSTATİK.....308
2. ÜNİTE: BASINÇ318
3. ÜNİTE: DALGALAR.....332
4. ÜNİTE: OPTİK.....348

KİMYA

1. ÜNİTE: KİMYANIN TEMEL KANUNLARI VE KİMYASAL HESAPLAMALAR372
2. ÜNİTE: KARIŞIMLAR.....392
3. ÜNİTE: ASİTLER, BAZLAR VE TUZLAR.....412
4. ÜNİTE: KİMYA HER YERDE.....430

İçindekiler

Sayfa No.su

BİYOLOJİ

1. ÜNİTE: MİTOZ VE EŞEYSİZ ÜREME	438
MAYOZ VE EŞEYLİ ÜREME	
BÜYÜME VE GELİŞME	
2. ÜNİTE: KALITIMIN GENEL İLKELERİ.....	454
3. ÜNİTE: DÜNYAMIZ	466

İNGİLİZCE

1. ÜNİTE: STUDYING ABROAD.....	484
2. ÜNİTE: PLANS	486
3. ÜNİTE: DETECTIVE STORIES.....	488
4. ÜNİTE: ANCIENT CIVILIZATIONS.....	490
5. ÜNİTE: TRAVEL.....	492
6. ÜNİTE: HELPFUL TIPS.....	494
7. ÜNİTE: SHOPPING	496
8. ÜNİTE: DIGITAL ERA.....	498
9. ÜNİTE: HEROES	500
10. ÜNİTE: HOBBIES.....	502

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

1. ÜNİTE: ALLAH İNSAN İLİŞKİSİ	506
2. ÜNİTE: HZ. MUHAMMED VE GENÇLİK	518
3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT	522
4. ÜNİTE: AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR	524
5. ÜNİTE: İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE İTİKADİ, SİYASİ VE FİKHİ YORUMLAR	526

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

EDEBİYAT – TARİH İLİŞKİSİ

Edebiyat, tarih ile sürekli etkileşim hâlinde olan ve içeriğinde tarihî unsurlar barındıran ürünleri ortaya koyan bir sanattır. Edebiyat, toplumun genelini ilgilendirir ve toplumu ilgilendiren diğer bilim dalları ve diğer kurumlarla ilişki içinde olmak zorundadır. İşte edebiyat ile tarih ilişkisi de buradan gelir.

Tarihin aktarılmasında edebiyatın önemli bir rolü vardır. Tarihi olaylar edebiyat sayesinde, özellikle romanlar ve hikâyelerle günümüze kadar aktarılır. Tabii kurgusal bir şekilde: Osmanlı, Devlet Ana gibi. Yani tarihi gerçeklik, edebî metinlerde yeniden yorumlanır.

Geçmişî kitaplara konu etme nedenimizi, “toplumsal dönüşüm yaşarken kültürel mirasımızı yeniden değerlendirme ihtiyacı” ile açıklayabiliriz. Tarihi bilmek ihtiyacı -ki bunu kültürel belleğin aktarılması olarak da ifade edebiliriz- kabaca toplumsal olarak yapabildiklerimizi ve yapabileceklerimizi bize ve yeni nesle aktarmaya çalışmanın bir sonucudur. Bu süreçte edebiyat, mükemmel bir “araç” konumundadır.

Tarihte yaşanan olaylar, edebî eserlere doğrudan veya dolaylı olarak etki eder. Bu çerçevede tarih bilimi, edebî eserlerle yakından ilgilidir. Milletlerin tarihini bilmek için onların edebî eserlerini de bilmek gerekir. Çünkü edebî eserler, tarihin bir çeşit aynasıdır. Ayrıca herhangi bir dönemde yazılmış bir edebî eseri inceleyebilmek için o dönemdeki tarihi olayları bilmek, eseri incelemede kolaylıklar sağlar. Sanatçının yaşadığı çevreye ve olaylara eserlerinde yer vermesi tarihten faydalandığını gösterir. Farklı dönemlerdeki edebî eserleri karşılaştırabilmek için de o dönemlerin siyasi ve sosyal ortamlarının bilinmesi gerekir.

Başlangıçta tarih, edebiyatın bir biçimi olarak yer almaktayken 19. yüzyıl başlarında tarihçilerin kendi bilimsel yöntemlerini kullanarak tarih - edebiyat arasındaki ayrımı inşa ettikleri görülür. Böylece edebiyat, insanın duygu ve düşüncelerinin, felsefi yaklaşımlarının ifadesi; tarih ise insanoğlunun zaman içinde yaşadığı vakaların kaydı olarak ayrışır. Ancak bu iki disiplin arasındaki ilişki, her zaman aktif kalmaya devam eder.

EDEBİYAT – DİN İLİŞKİSİ

Edebiyat ve din arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Din, günlük hayatta uygulanan, bir dizi düşünce ve inanç kalıbı olarak kabaca tanımlanabilir. Günlük uygulamalar, düşünce ve inanç arasında da karmaşık bir ilişki bulunmaktadır. Günlük hayatı bu kadar etkileyen bir kavram tabii ki edebiyatta da yankı bulmuştur.

Din, tarihin bütün devirlerinde ve bütün toplumlar da daima mevcut olan evrensel ve köklü bir olgudur. Bu nedenle toplumların hayatında önemli bir yere sahip olan dinin toplum üzerindeki etkileri, aynı ölçüde edebî eserlere de yansımıştır. Konu olarak eserlerde işlenen din, aynı zamanda edebiyata yön vermiş; birçok yeni türün de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mesela Eski Yunan’da tiyatro, şarap tanrısı Dionysos’u kutsamak için düzenlenen şenliklerle başladı. Oyunlar yalnızca kutsal amaçlarla oynanır, tiyatro neredeyse tapınak kadar kutsal sayılırdı. Dionysos şenliklerinde erkekler korusu tanrıyı öven ilahiler söylerdi. Homeros’un şiirlerinden bu yana edebiyat aracılığı ile insanlar mucizeleri, tanrıların varlığını ve insanlara olan etkisini, ölümden sonraki hayatı ve tapınmayı incelemiş; sorular sormuştur.

Türk edebiyatının tarihî dönemlerine bakacak olursak dinin etkisini çok net görürüz. İslamiyet öncesi dönemde şairlerin büyük bir kısmı Şaman, yani din adamı kimliğindeydi. Yine Uygurlardaki edebî eserlerin çok büyük kısmını da dinî kitaplar oluşturuyordu. Anadolu’ya bakacak olursak yine divan edebiyatı ve tasavvuf edebiyatının temelinde dinî olgular yattığını görürüz. Bu edebiyatları İslamiyet ve onun felsefesinden ayrı değerlendirmemiz mümkün değildir.

TÜRKÇENİN TARİHİ GELİŞİMİ

Türk dilinin ortaya çıkış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Türkçenin, bilinen yazılı metinlerden önceki dönemleri “karanlık dönem” olarak kabul edilmektedir.

Türk dillerinin yazılı metne dayalı tarihleri, 7. yüzyıla kadar uzanır. Türklerin bu dönemde altı asır kadar kullandıkları dil, “Eski Türkçe” olarak adlandırılır. Eski Türkçe; ses, biçim ve söz varlığı bakımından son derece durudur. Bu dönem Türkçesinin özellikleri Göktürk, Uygur ve Karahanlı metinlerinde görülmektedir.

Türklerin, bilinen ilk alfabesi, “Göktürk alfabesi”dir. Eski bir Türk resim yazısından geldiği sanılan ve Türk yaşayışıyla ilgili bulunduğu anlaşılan bu alfabe ayrıntı harfli olduğundan, sert yüzeylere kazılmaya elverişlidir. Yazılı edebiyatımızın ilk önemli ürünleri olan “Göktürk Yazıtları”, bu alfabeyle yazılmıştır.

Uygur Türkleri 8. yüzyıl ortalarında bağımsız bir devlet kurduktan sonra, ulusal yazılarını bırakıp Soğd alfabesinden alınma yeni bir yazı kullanmaya başladılar. 4’ü ünlü, 14’ü ünsüz olmak üzere başlıca 18 harfi bulunan “Uygur alfabesi”, Türkçenin seslerini yazmaya elverişli değildi. Bununla birlikte atalarımız, bu alfa-

beyi oldukça uzun bir süre (15. yüzyıla dek) kullanarak geliştirmişlerdir. Uygur alfabesinin önemli ürünlerinden ikisi, “Kutadgu Bilig” ile “Atabetü'l-Hakayık”tır.

Türkiye Türkçesi için, Anadolu'ya göç eden Oğuzların 11. yüzyıldan sonra kendi lehçeleri üzerine kurdukları yazı dilini başlangıç saymak gerekir.

Anadolu Selçuklularının önce Arapçayı, sonra da Farsçayı resmi dil olarak kabul etmeleri nedeniyle Türkçe, Anadolu sahasında 13. yüzyıla kadar gelişmemiştir. 13 ve 15. yüzyıllar arasında da gittikçe artan sayıda Arapça, Farsça sözcük içeren bir dil ortaya çıkmıştır. Ancak yine de sade sayılabilecek bir Türkçenin egemen olduğu bu dönemden sonra Osmanlıca adı verilen, yoğun Arapça, Farsça etkisi görülen bir dönem başlamıştır. Bu dönemde Türkler, “Arap alfabesi”ni kullanmışlardır.

16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar süren dönemde yalnız Arapça ve Farsça sözcükler değil, bu dillerin gramer kuralları da Türkçeye girmiş, yalnız aydın kesimin okuyup yazabildiği bir saray dili ortaya çıkmıştır: Osmanlıca Türkçesi.

Dilde özleşme çabaları 19. yüzyılın ikinci yansında Tanzimat dönemi ile başlamıştır. Aydınların Türkçe sözcük kullanma, Arap alfabesinde yenilikler yapma (örneğin tüm ünlüleri yazıda gösterme, normalde bitişik yazılan Arapça harfleri ayrı yazma gibi) çabalarıyla geçen bir hazırlık döneminden sonra Cumhuriyetle birlikte çağdaş Türkçenin temelleri atılmıştır.

Atatürk'ün özel ilgi ve çabalarıyla 1 Kasım 1928'de çıkarılan bir yasayla Arap alfabesi kaldırıldı. Yerine Latin harflerinden kaynaklanan “Latin asıllı Türk alfabesi” getirildi. Bu dönemde tarama, derleme ve türetme yoluyla dildeki Türkçe sözcük oranı kısa sürede büyük oranlara ulaşmıştır. Bu alfabe ilk olarak 1925 yılında Azeri Türkleri tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra TBMM tarafından onaylanarak Türkiye’de de kullanılmaya başlanmıştır.

Türkler bu alfabelerin yanı sıra bir de “Kiril alfabesi” kullanmışlardır. Bu alfabenin özelliği, Türklerin tamamen baskı ve zorlama ile kullandığı tek alfabe olmasıdır.

Kiril alfabesi Rusya'nın Orta Asya'da hakimiyeti altına aldığı Türk devletlerine ve toplumlarına zorla kabul ettirdiği bir alfabadır. Rusya bu alfabeyi kullandırt-

mak için alfabe yasağı dahi koymuştur. Kiril alfabesi, şekil ve sembollerden oluşan bir alfabadır. 38 harften oluşan bu alfabe, Türklerin tarih boyunca kullandığı alfabeler arasında “en fazla sesli harfe sahip olan alfabe”dir. Soldan sağa doğru yazılıp okunan alfabede tam 11 sesli harf bulunmaktadır. Bu alfabe, Sovyetler Birliği’ndeki Türklerce 1940’larda kullanılmaya başlandı. Yaklaşık elli yıl kadar kullanıldı. Sovyetler Birliği dağılıncaya Türkler, bu alfabeyi değiştirme yolunda çalışmalar başlattılar.

TÜRK EDEBİYATININ TARİHİ DÖNEMLERİ

1. İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI

- Sözlü Edebiyat
- Yazılı Edebiyat

2. İSLAMİYET’İN KABULÜNDEN SONRAKİ TÜRK EDEBİYATI

- Geçiş Dönemi
- Divan Edebiyatı
- Halk Edebiyatı

- Anonim Halk Edebiyatı
- Dinî – Tasavvufî Halk Edebiyatı
- Âşık Tarzı Halk Edebiyatı

3. BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI

- Tanzimat Edebiyatı
- Servet-i Fünun Edebiyatı
- Fecr-i Ati Edebiyatı
- Milli Edebiyat
- Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı

1. İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI

İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı; “Sakalar, Bunlar, Tabgaçlar, Göktürkler ve Uygurlar” adıyla devletler kurmuş Türklerin edebiyatıdır. Bu dönemde meydana getirilen eserler; dil, duygu ve düşünce yönüyle yabancı etkilerden uzaktır. Başlangıçtan 6. yüzyıla kadar devam eder.

a) Sözlü Edebiyat: Bütün uluslarda olduğu gibi Türklerde de yazı kullanılmadan önce sözlü bir edebiyat vardı. 8. yüzyıla gelinceye kadar Türklerin henüz yazıyı kullanmadıkları dönemde edebiyat sözlü olarak üretilmiş ve kulaktan kulağa yayılarak varlığını sürdürmüştür.

Bu dönemde edebiyatımızı Şamanizm, Maniheizm, Budizm gibi dinler etkilemiştir.

Bu dönemde, özellikle şiir önemli bir yer tutmuştur. “Destan, sagu, koşuk” adı verilen şiirlerle savlar (atasözleri) bu dönemin sözlü eserleridir. Halk ağzından derlenen birbirinden güzel sav, sagu ve koşuk örnekleri 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan Divânü Lûgati’t Türk adlı yapıtta yer almaktadır.

b) Yazılı Edebiyat: Bu dönem 8. yüzyılda başlar, 10. yüzyıla kadar sürer.

Aslında Türklerin en eski yazılı eserleri 6. yüzyıldaki “Yenisey Yazıtları”dır ancak bunlar okunamadığı için belge niteliği taşımaz. Bu bakımdan Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı ürünleri Göktürk yazısıyla yazılan “Orhun Abideleri”dir. Milattan sonra 8. yüzyılda ortaya konulan bu yazıtlar, Türk edebiyatının ilk yazılı örnekleridir. Yazıtlarda dağılan Göktürklerin, Bilge Kağan ve kardeşi Kültiğin tarafından bir araya getirilişi ve Göktürk devletinin yeniden kuruluşu anlatılmaktadır.

2. İSLAMİYET’İN KABULÜNDEN SONRAKİ TÜRK EDEBİYATI

11. yüzyılın başlarında İslamiyet’in kabulünün etkisiyle ilk edebî ürünler verilmiştir. 11. yüzyıldan başlayıp 19. yüzyılın ortalarına kadar süren bu dönem “İslamiyet etkisindeki Türk Edebiyatı” başlığı altında incelenir.

a) Geçiş Dönemi: Türklerin İslamiyet’i kabul ettiği 11. yy ile 13. yy arasında divan edebiyatının başlamasına kadarki yaklaşık 300 yıllık dönemde, İslamiyet’in etkisi ile ilk eserler vermeye başlanmıştır. İslamiyet etkisindeki Türk edebiyatının bu geçiş döneminde, bir yandan İslam inancı ve beraberinde getirdiği Arap ve Fars kültürünün etkisi ile ürünler vermeye çalışılırken diğer yandan da eski Türk Edebiyatı geleneğinin sürdürülmeye çalışılmasından dolayı bir ikilem yaşamıştır. geçiş dönemidir.

Bu dönemde şu önemli eserler verilmiştir:

- 1) Kutaggu Bilig – Yusuf Has Hacıp
- 2) Divan-ı Lugatit Türk – Kaşgarlı Mahmut
- 3) Atabet’ül Hakayık – Edip Ahmet Yükneki
- 4) Divan-ı Hikmet – Ahmet Yesevî
- 5) Dede Korkut Hikâyeleri.

b) Divan Edebiyatı: Türklerin 13 ve 19. yy.da Anadolu’da İslam kültüründen etkilenmeleri sonucu oluşan bu edebiyat, büyük oranda Arap ve Fars edebiyatı özelliklerini taşıyan bir edebiyattır. Bu nedenle divan şairleri Arap ve İran edebiyatı nazım biçimlerini kullanarak ürünler vermişlerdir. Divan edebiyatında düz yazı alanında örnekler olsa da divan edebiyatı daha çok “şiir ağırlıklı” bir edebiyattır. Divan edebiyatı Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra gelişen bir edebiyat olduğundan medrese kültürü ile yetişmiş divan şairleri, daha çok dinî konularda eser vermişlerdir.

Genel Özellikleri

- Nazım birimi genellikle beyittir ve cümle beyitte tamamlanır.
- Nazım ölçüsü “aruz”dur.
- Dili Arapça, Farsça, Türkçe karışımı olan Osmanlıcadır.
- Şiirlerde tam ve zengin uyak kullanılmıştır.
- Şiirlerin konuyu içeren başlıkları olmadığı için nazım biçimlerine göre adlandırılmışlardır.
- Klişe bir edebiyattır. Duygu ve düşünceler değişmez sözlerle (mazmun) anlatılır.
- Anlatılan şey değil, anlatış biçimi ön plandadır.
- Soyut bir edebiyattır. İnsan ve doğa gerçekte olduğundan farklı ele alınmıştır.
- Aydın zümrenin edebiyatıdır. Medrese kültürü hâkimdir. Genellikle saraya ve çevresine seslenir.
- Sanatlara bolca yer verilmiş, sanat yapmak amaç durumuna gelmiştir.
- Ulusal bir edebiyat olmayıp dinin etkisiyle şekillenmiştir. Arap ve İran edebiyatının etkisi çok fazladır.
- Şiirde daha çok aşk, sevgili, içki, din ve kâdercilik gibi konular işlenmiştir.
- Nazım ön planda tutulmuş, nesre pek az yer verilmiştir. Nesir alanında tezkireler (edebiyat tarihi görevini gören biyografik eser), münşe-atlar (mektuplar), tarihler, dinî metinler ve nasihatnâmelere de rastlanmaktadır. Bunlarda da sanat yapma amacı ön plandadır.
- 13. yüzyılda gelişmeye başlamış, 16. ve 17. yüzyıllarda en olgun dönemini yaşamış, 19. yüzyılın sonlarına kadar sürmüştür.

- Hoca Dehhani, Mevlana, Ali Şir Nevai, Fuzuli, Baki, Nabi, Nef'i, Nedim, Şeyh Galib, Naima, Kâtip Çelebi... bu edebiyatın önemli isimlerindendir.

Divan Şiiri Nazım Biçimleri

Beyitlerle Kurulanlar: Gazel, kaside, mesnevi, müstezat, kıt'a.

Dörtlüklerle Kurulanlar: Rubai, murabba, tuyuğ, şarkı.

(Divan şiirine Türklerin kattığı iki nazım biçimi "tuyuğ" ve "şarkı" dır.)

Bentlerle Kurulanlar: Musammat, terhib-i bent, terci-i bent, tahmis, muhammes.

c) Halk Edebiyatı: Anadolu'da gelişen orta tabaka edebiyatımızdır. Halk arasında yetişen saz şairlerinin, tekke şairlerinin ve halkın meydana getirdiği edebiyattır. Önceleri anonim halk edebiyatının, son dönemlerde ise klasik edebiyatımızın etkisindedir.

Halk edebiyatının başlangıcı İslamiyet öncesi-ne kadar uzanır. Halk edebiyatı hep ikinci planda kalmış ama halkın ilgisiyle varlığını bugüne kadar devam ettirmiştir. Bu edebiyatın ürünleri Tanzimat hareketi ve Cumhuriyet'ten sonra Batı dillerinden tercüme edilen "Halk Edebiyatı" genel başlığı altında değerlendirilmeye başlanmıştır.

Genel Özellikleri

- Genellikle yarım kafiye ve redif kullanılmıştır.
- Saz şairleri, şiirlerini genellikle doğaçlama söylerler.
- Eserlerde halk dili kullanılır.
- Ölçü hece ölçüsüdür. Nazım birimi genellikle dörtlüktür.
- Hecenin daha çok 7'li, 8'li, 11'li kalıpları kullanılır.
- Konular genelde günlük hayattan alınmıştır. Aşk, ölüm, ayrılık, kıskançlık, gurbet, hasret, yiğitlik, doğa sevgisi gibi konular işlenmiştir.

Türk halk edebiyatı kendi içinde

- 1) Anonim Halk edebiyatı,
- 2) Tekke ve Tasavvuf edebiyatı,
- 3) Âşık Tarzı Halk edebiyatı olmak üzere üçe ayrılır:

1) Anonim Halk Edebiyatı: Söyleyeni belli olmayan, halkın ortak malı sayılan ürünlerin oluşturduğu, sözlü geleneğe dayalı edebiyattır. Anlatım, sözlü edebiyat geleneklerine uygundur. Süsten uzak, açık, net, anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Daha çok; aşk, hasret, yiğitlik, ölüm gibi tüm insanlığı ilgilendiren konular işlenmiştir.

Anonim Halk Edebiyatı Nazım Biçimleri: Mani, türkü, ninni, ağıt.

Anonim Halk Edebiyatı Düzyazı (Nesir) Ürünleri: Atasözü, deyim, tekerleme, fıkra, bilmece, halk hikayesi, efsane, masal, ortaoyunu, meddah, Karagöz, dua ve beddualar.

2) Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı: Anadolu sahasında 13. yüzyılda gelişmeye başlayan Tekke edebiyatının asıl kurucusu Ahmet Yesevi'dir. Tekke edebiyatı ile, insanlara tasavvuf düşüncesini benimsetmek amaçlanmıştır. Yani temel amaç sanat yapmak değil, dinî-tasavvufî düşünceyi yaymaktır. Tekke şairlerinin büyük bir çoğunluğu tarikatlarda yetişmiş şeyh ve dervişlerdir. Bu şairler, halk şiiri yanında divan şiiri nazım biçimlerini de kullanmışlardır.

Genel Özellikleri

- En çok işlenen temalar; Allah aşkı, Allah'a ulaşmanın yolu, dünyanın faniliği, nefsin yok edilmesi, insan sevgisi, ölüm vb.dir.
- Halk edebiyatının diğer kollarında olduğu gibi nazım birimi dörtlüktür. Şiirlerde yarım uyak ve redif kullanılmıştır.
- Temel ölçü hece ölçüsüdür. Hece ölçüsünün yanında aruz da kullanılmıştır.
- Eserlerin dili halkın anlayabileceği sadeliktedir. Dinin etkisi ağır bastığından şiirlerde Arapça ve Farsça tasavvuf terimleri de sıklıkla kullanılmıştır.
- Söz sanatlarına çok fazla yer verilmemiştir.
- Şiirlerin çoğu ezgilidir.
- İlahi, nefes, deme, şathiye, devriye, nutuk tekke edebiyatının başlıca nazım türleridir.
- Hoca Ahmet Yesevi, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Hacı Bektaş-ı Veli, Niyazi-ı Mısri... dönemin önemli isimlerindendir.

3) Âşık Tarzı Halk Edebiyatı: Bu dönem edebiyatı, 15. yy.dan itibaren gelişmeye başlamıştır ve 16. yy. dan itibaren de şiirler yazıya geçirilmeye başlanmıştır. Saz şairleri, köy eğlencelerinin vazgeçilmezleridir. Bu nedenle bu dönemde şiir, “saz şiiri” adını almıştır.

Genel Özellikleri

- Çoğu şair, saziyla köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir dolaşmıştır.
- Halk dili, ustalikle kullanılmıştır.
- Halk dili kullanıldığı için dil duru ve açıktır.
- Halk işin içerisinde olduğu için, milli ölçü ve milli nazım birimi kullanılmıştır.
- Gezici bulunduğu için de şiirlerin çoğu yöresel nitelikler taşır.
- Koşma, semai, varsağı, destan hece ile yazılmış; divan, semai, kalenderi, selis, satranç, vezn-i ahar ise aruzla yazılmış nazım biçimleridir.
- Karacaoğlu, Köroğlu, Kayıkçı Kul Mustafa, Dadaloğlu, Âşık Ömer... dönemin önemli isimleridir.

3. BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI

Osmanlı Devleti'nin 3 Kasım 1839 tarihindeki Tanzimat Fermanı ile siyasal ve kültürel yönden batıya yönelmesi, edebiyat alanında da önemli yeniliklerin getirilmesine neden olmuştur. Batı uygarlığının etkisi ile gelişen Türk edebiyatı değişik dönemlerden geçerek günümüze kadar gelmiştir. Bu dönemler şunlardır: a) Tanzimat Dönemi, b) Servet-i Fünun Dönemi, c) Fecr-i Ati Dönemi, d) Milli Edebiyat Dönemi, e) Cumhuriyet Dönemi

a) Tanzimat Dönemi (1860 – 1896): Türk edebiyatında Batı tarzı edebiyat ürünlerinin görülmeye başladığı dönemdir. Tanzimat yazar ve şairleri hem yaşadıkları dönem hem de edebiyata bakış açıları ve işledikleri konular bakımından iki gruba ayrılır:

1. Birinci Dönem (1860-1876): Bu dönemde “Sanat toplum içindir.” görüşü benimsenmiştir. Bu sebeple şiirde söyleyişe değil, fikre önem verilmiştir. Adalet, kanun, medeniyet, eşitlik, hürriyet kavramları işlenmiştir. Dilde sadeleşme fikri savunulmuş ama bu uygulanamamıştır. Hece vezni ve halk edebiyatı da savunulmuş ama bu da sözde kalmıştır.

Divan edebiyatına tümenden karşı çıkılmış ve divan edebiyatı ağır bir dille eleştirilmiştir. Fransız edebiyatı örnek alınarak romantizmden etkilenilmiştir. Roman, tiyatro, makale gibi Batı'dan alınan türler ilk defa bu dönemde kullanılmıştır. Noktalama işaretleri de ilk defa bu dönemde kullanılmıştır. Kölelik ve cariyelik, romanlarda sıkça işlenmiştir. Romanlar teknik bakımdan oldukça zayıftır.

Tanzimat edebiyatının birinci dönem temsilcileri Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Şemsettin Sami ve Ahmet Vefik Paşa'dır.

2. İkinci Dönem (1876-1896): İkinci dönem sanatçılarının sanat anlayışları, birincilerden farklıdır. Bu dönemde sanat sanat içindir, anlayışıyla eserler verilmiştir. Bunun sebebi bu devirde idarenin daha baskıcı davranmasıdır. Bu dönemde Batı edebiyatı örnekleri daha başarılı bir şekilde ortaya konmuştur. Dönemin sanatçıları devlet işleriyle, siyasetle, toplum meseleleriyle değil; sadece sanatla ilgilenmişlerdir. Birinci dönem sanatçılarının toplumsal sorunlarla ilgilenmelerine karşın bu dönem sanatçıları kişisel konu ve temaları işlemişlerdir. Bu yüzden dilleri daha ağırdır.

Dönemin romanlarında realizmin, şiirinde ise romantizmin etkisi vardır.

İkinci dönemin tanınmış temsilcileri Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit Tarhan, Sami Paşazade Sezai ve Nabizade Nazım'dır.

b) Servet-i Fünun Dönemi (1896-1901): Servet-i Fünun, bu dönemde çıkan bir derginin adıdır. Servet-i Fünun topluluğu da bu dergide yazan Tefik Fikret Cenap Şehabettin, Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, ve Hüseyin Cahit Yalçın'dan oluşmuştur. Bu dönemde kişisel konulara yer verilmiş, günlük hayat ele alınmıştır. “Sanat sanat içindir.” anlayışı benimsenmiştir. Romanda realizmin, şiirde parnasizm ve sembolizmin

etkileri görülür. Tevfik Fikret müstезatı serbestleştirmiştir. Eserlerde Arapça ve Farsça tamlamalara çok yer verilmiştir.

Servet-i Fünun temsilcilerinin en tanınmışları şiirde Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif; roman ve hikâyede ise Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Hikmet Müftüoğlu'dur. Servet-i Fünun edebiyatına katılmayarak gene Batılı anlayışla eserler verenler arasında Ahmet Rasim hatırat türü ile, Hüseyin Rahmi Gürpınar ise İstanbul'u anlatan romanları ile yeni Türk edebiyatını desteklemişlerdir.

c) Fecr-i Ati Dönemi (1909-1912): Servet-i Fünun topluluğu dağıldıktan sonra 1909 yılında Yakup Kadri, Ahmet Haşim, Refik Halit, Fuat Köprülü, Ali Canip, Şehabettin Süleyman, Celâl Sahir, Tahsin Nihat, Emin Bülent gibi isimler bir araya gelerek yeni bir topluluk oluştururlar. Topluluk, sanat hayatına bir bildiriyle başlar. Sanatın saygıdeğer ve şahsi olduğu anlayışını benimserler. Onlar Servet-i Fünun'u Batılı edebiyatı tam olarak oluşturamamakla suçlarlar. Fransız edebiyatını örnek alırlar. Dilleri süslü, sanatlı, ağıdalı ve ağırdır. Aşk ve tabiatı konu olarak işlemişlerdir.

Kısa ömürlü olan bu topluluk, Servet-i Fünunculardan daha sade bir dil kullanmış sembolizm, empresyonizm ve romantizm gibi akımları eserlerine uygulamış; Avrupaî edebiyat ile milli edebiyat arasında bağ oluşturmuşlardır.

Aruzla şiir yazan Fecr-i Âtî şairlerinin en tanınmış ve en orijinali Ahmet Haşim'dir. Bu topluluk şiire herhangi bir yenilik getirmemiş, Servet-i Fünun'un devamı olmaktan öteye gidememiştir.

d) Milli Edebiyat Dönemi (1911 - 1923): 1908 yılında Meşrutiyet'in ilânıyla birlikte Batı taklitçiliğine karşı çıkan, yalın Türkçe ile yazı yazmayı ilke edinen sanatçıların başlattığı bir akımdır. Cumhuriyet rejimi ve bu devirde meydana getirilen sosyal ve iktisadî müesseseler üstünde başlarında büyük Türk sosyoloğu ve düşünürü Ziya Gökalp'in bulunduğu Türkçü ve milliyetçi zümre etkili oldu.

Halka ulaşabilmek ve onunla bütünleşebilmek için onun dilini kullanmak gerektiğine inanan bu nesil yazarları, eserlerinde konuşma dilini kullandılar. Ya-

lın bir dille yazma, İstanbul Türkçesini kullanma, halk edebiyatı şiir biçimlerinden yararlanma, hece ölçüsü kullanma; konuları hayattan, ülke şartlarından seçme, millî kaynaklara yönelme; topluluğun temel ilkeleridir. İslâmıcı, Osmanlıcı, gelenekçi görüşlere sahip yazarlardan bireysel eğilimli yazarlara kadar tüm edebiyatçılara açık bir bütünlük de mevcuttur. Çünkü artık söz konusu olan Milli Edebiyat akımı kavramı değil, Milli Edebiyat Dönemi'dir.

Milli edebiyat dönemi sanatçılarından başlıcaları şunlardır: Şiirde Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp, Ali Canip Yöntem, Yahya Kemal Beyatlı, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Ömer Bedreddin Uşaklı, Halide Nusret Zorlutuna... Roman, öykü vb.de Ömer Seyfettin, Mehmet Fuat Köprülü, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Halide Edip Adıvar, Refik Halit Karay, Reşat Nuri Güntekin, Falih Rıfkı Atay...

e) Cumhuriyet Dönemi: 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle başlayan ve günümüze kadar devam eden dönemdir. Cumhuriyet Dönemi, edebiyat tarihimizin topluluklar ve çeşitli edebî gruplar açısından en zengin dönemidir: Beş Hececiler, Yedi Meşaleciler, 1. Yeni, Garip vb.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında memleketçi sanat anlayışı hâkimdir. Bu anlayışla Milli Edebiyat geleneğinden yararlanmak ve halkın anlayacağı şekilde eserler vererek halka açılma, temel ilke olarak kabul edilmiştir. Halk dili ile edebiyat dili arasında yakınlaşma olmuştur. Eserlerde halk diline, mahalli söyleyişlere yer verilmiştir. Sıkça işlenen konular Atatürk, Atatürk devrimleri, Türk tarihidir. Yeni dil ve eski dil tartışmaları bu dönemde sona ermiş, dilde sadeleşme sağlanmıştır. Yine bu dönemde Türk Dil Kurumu kurularak dil araştırmaları hız kazanmıştır.

Bu dönemin başlıca sanatçıları şunlardır: Şiirde Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu, Melih Cevdet Anday, İlhan Berk, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ahmet Muhip Dırnas, Ümit Yaşar Oğuzcan, Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Necip Fazıl Kısakürek ; düz yazıda Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Tarık Buğra, Orhan Pamuk, Sabahattin Ali, Necati Cumalı, Nurullah Ataç (deneme), Cemil Meriç, Salah Bırsel...

1. --- olaylar edebiyat sayesinde, özellikle romanlar ve hikâyelerle günümüze kadar aktarılır. Tabii kurgusal bir şekilde: Osmanlı, Devlet Ana gibi.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) güncel B) acıklı C) tarihi
D) edebî E) eski

2. 1909 yılında Yakup Kadri, Refik Halit, Fuat Köprülü, Ali Canip, Şehabettin Süleyman, Celâl Sahir, Tahsin Nihat, Emin Bülent gibi isimler bir araya gelerek yeni bir topluluk oluştururlar.

Bu yeni topluluk hangi edebiyat dönemini başlatmıştır?

- A) Fecriati B) Cumhuriyet C) Milli Edebiyat
D) Servetifünun E) Tanzimat 2. Dönemi

3. Fecriati sanatçıları hangi akımların etkisinde kalarak eser vermiştir?

- A) Klasisizm, Sembolizm, Natüralizm
B) Romantizm, Sürrealizm, Empresyonizm
C) Klasisizm, Romantizm, Sembolizm
D) Parnasizm, Kübizm, Sembolizm
E) Sembolizm, Empresyonizm, Romantizm

4. Aşağıdakilerden hangisi sözlü edebiyat ürünlerinden biridir?

- A) Ağıt B) Selis C) Koşuk
D) Tuyuğ E) Deme

5. 1. Sanat toplum içindir görüşü benimsenmiştir.
2. Şiirde söyleyişe değil, fikre önem verilmiştir.
3. Divan edebiyatına tümünden karşı çıkmıştır.
4. Noktalama işaretleri de ilk defa bu dönemde kullanılmıştır.

Yukarıda genel özellikleri verilen dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Servetifünun B) Milli Edebiyat
C) Cumhuriyet D) Tanzimat 1. Dönemi
E) Tanzimat 2. Dönem

6. Aşağıdakilerden hangisi Tekke edebiyatının özelliklerinden biri değildir?

- A) Şiirlerde yarım uyak ve redif kullanılmıştır.
B) Eserlerin dili Arapça ve Farsça sözcüklerden dolayı çok ağırdır.
C) Temel amaç sanat yapmak değil, dinî-tasavvufî düşünceyi yaymaktır.
D) Hoca Ahmet Yesevi, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal... dönemin önemli isimlerindedir.
E) Anadolu sahasında 13. yüzyılda gelişmeye başlamıştır.

7. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Servetifünun edebiyatında eser verenlerden biri değildir?

- A) Tefvik Fikret B) Ahmet Haşım
C) Mehmet Rauf D) Süleyman Nazif
E) Halit Ziya Uşaklıgil

8. I. Kutadgu Bilig – Yusuf Has Hacip
II. Divan-ı Lugatit Türk – Ahmet Yesevî
III. Atabet'ül Hakayık – Edip Ahmet Yükneki
IV. Divan-ı Hikmet – Kaşgarlı Mahmut

Yukarıdaki yazar – eser eşleştirmesinde hangi iki eserin yazarı yer değiştirirse eşleştirme doğru olur?

- A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III.
D) II. ve IV. E) III. ve V.

9. Tanzimat edebiyatının ikinci döneminde sanat sanat içindir, anlayışıyla eserler verilmiştir. Bunun sebebi, ---

Bu cümle aşağıdakilerden hangisiyle doğru tamamlanabilir?

- A) Fransız edebiyatının örnek alınmasıdır.
B) İlk dönemki sanat anlayışına karşı çıkılmasıdır.
C) Dönemin sanatçılarının siyasetle ve toplum meseleleriyle ilgilenmemesidir.
D) Sanatçıların romantizm akımının etkisinde kalmalarıdır.
E) Bu devirde idarenin daha baskıcı davranmasıdır.

10. Aşağıdakilerden hangisinde Âşık Tarzı Halk edebiyatı nazım biçimlerinden bazıları verilmiştir?

- A) Koşma, Semai, Destan, Kalenderi, Selis
B) İlahi, Nefes, Deme, Şathiye, Devriye
C) Koşma, Semai, Destan, Tuyuğ, Nutuk
D) Mani, Türkü, Ninni, Ağıt, Meddah
E) Sagu, Semai, Koşma, Nefes, Ninni

11. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin kullandığı alfabelerden biri değildir?

- A) Uygur B) Göktürk C) Rus
D) Arap E) Latin

12. Türk edebiyatının tarihî dönemlerine bakacak olursak dinin etkisini çok net görürüz. --- öncesi dönemde şairlerin büyük bir kısmı Şaman, yani din adamı kimliğindeydi. --- edebî eserlerin çok büyük kısmını da dinî kitaplar oluşturuyordu.

Bu metindeki boşluklara aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) İslamiyet – Göktürklerdeki
B) İslamiyet – Uygurlardaki
C) Maniheizm – Uygurlardaki
D) Maniheizm – Göktürklerdeki
E) Hıristiyanlık – Uygurlardaki

B	C	A	E	D	B	B	D	C	E	A	C
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

1. Türk Dil Kurumu hangi edebiyat döneminde kurulmuştur?

- A) Tanzimat 1. Dönemi
- B) Milli Edebiyat
- C) Cumhuriyet
- D) Servetifünun
- E) Tanzimat 2. Dönemi

2. Aşağıdaki sanatçı ve dönem eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Yaşar Kemal – Cumhuriyet Dönemi
- B) Ahmet Haşim – Fecriati edebiyatı
- C) Yahya Kemal Beyatlı – Milli edebiyat
- D) Ziya Paşa – Divan edebiyatı
- E) Namık Kemal – Tanzimat edebiyatı

3. Aşağıdakilerden hangisi Divan edebiyatının özelliklerinden biri değildir?

- A) Nazım birimi genellikle beyittir ve cümle beyitte tamamlanır.
- B) Şiirlerin konuyu içeren başlıkları olmadığı için şiirler, konularına göre adlandırılmışlardır.
- C) Medrese kültürü hâkimdir. Genellikle saraya ve çevresine seslenir.
- D) Şiirde daha çok aşk, sevgili, içki, din ve kâdercilik gibi konular işlenmiştir.
- E) 13. yüzyılda gelişmeye başlamış, 19. yüzyılın sonlarına kadar sürmüştür.

4. İslamiyet öncesi Türk edebiyatı, başlangıçtan --- kadar devam eder.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) 6. yüzyıla B) 7. yüzyıla C) 8. yüzyıla
- D) 9. yüzyıla E) 10. yüzyıla

5. Aşağıdakilerden alfabelerden hangisi Anadolu'da kullanılmamıştır?

- A) Latin B) Göktürk C) Uygur
- D) Arap E) Kiril

6. Dağdan kestim kereste

Kuş besledim kafeste

Yârin hasta dediler

Yetiştim son nefeste

Yukarıdaki dördlük türü yönünden incelenildiğinde aşağıdaki edebiyat dönemlerinden hangisine aittir?

- A) İslamiyet Öncesi Edebiyat
- B) Tekke – Tasavvuf Edebiyatı
- C) Anonim Halk Edebiyatı
- D) Âşık Tarzı Halk Edebiyatı
- E) Divan Edebiyatı

7. Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımıza serbest müstezatı getiren sanatçıdır?

- A) Ziya Gökalp
- B) Ahmet Haşım
- C) Orhan Veli
- D) Tevfik Fikret
- E) Mehmet Akif Ersoy

8. Yazılı edebiyata geçilmeden önceki döneme ne ad verilir?

- A) Geçmiş dönem
- B) Göktürk dönemi
- C) Karanlık dönem
- D) Yazı öncesi dönem
- E) Anonim dönem

9. Yazılı edebiyatımızın ilk eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Göktürk Abideleri
- C) Divanü Lugati't-Türk
- D) Dede Korkut Hikâyeleri
- E) Uygur Yazıtları

10. "Kutadgu Bilig" ile "Atabetü'l-Hakayık" hangi alfabeyle yazılmıştır?

- A) Latin
- B) Göktürk
- C) Uygur
- D) Arap
- E) Kiril

11. Divan edebiyatı --- bir edebiyat olduğundan divan şairleri, daha çok dinî konularda eser vermişlerdir.

Yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) Türklere İslamiyet'i tanıtmaya amacındaki
- B) Şairleri kaderci dünya görüşüne sahip olan
- C) Saray tarafından oldukça baskı altında tutulan
- D) Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra gelişen
- E) Aydın zümreye hitap eden

12. Aşağıdakilerden hangisinde divan şiirine Türklerin kattığı iki nazım biçimi verilmiştir?

- A) Rubai ve tuyuğ
- B) Tuyuğ ve murabba
- C) Rubai ve murabba
- D) Murabba ve şarkı
- E) Tuyuğ ve şarkı

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C	D	E	A	B	C	D	E	B	C	D	E

1. Aşağıdakilerden hangisinde iki nokta yanlış kullanılmıştır?

- A) Dün bir karar verdim: Artık sigara içmeyeceğim.
- B) Her yandan kuşatıldım: sığınacak bir yerim bile yok.
- C) Sıfat fiil yapan birçok ek vardır: -en, -ecek, -er, -miş...
- D) Oğluna sordu: "Beni neden bu kadar çok üzüyorsun?"
- E) İnsanı yönetenler şu ikisidir: akıl ve duygu.

2. Aşağıdakilerden hangisinde nokta kullanılmaz?

- A) Tarihlerde günü, ayı ve yılı bildiren sayıların arasında
- B) Sıra belirtmek için sayıların sonunda, "(i)nci" eki yerine
- C) Büyük harfli kısaltmalarda harflerin arasında
- D) Küçük harfli kısaltmaların sonunda
- E) Çok basamaklı sayıları üçerli gruplara ayırınca grupların arasında

3. Aşağıdakilerden hangisinde "de" bağlacının yazımı yanlıştır?

- A) Sonunda çevirin de bir tür yaratıcılık olduğunu kavradım.
- B) Bu, bir de size büyük bir sorumluluk yüklüyor.
- C) Bu bakımdan, yayımlanan günlüklerim de ek-sik sayılır.
- D) Diğer insanlarla, doğal ve toplumsal çevremizle de kaynaştırıyor bizi.
- E) Yapıtlarını oluştururken de bu tür okuru hedefliyordu.

4. Aşağıdakilerden hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Matematikte 3'er 3'er sayma etkinliğinde kardeşim hata yapmış.
- B) Yaklaşık 2.5 milyon kişi bu sınavın sonucunu bekliyor.
- C) 20.00'de başlaması gereken toplantının gecikmesi herkesi kızdırdı.
- D) Sınava girenlerin %5'i bu soruya hatalı yanıt vermiş.
- E) 18. yaş gününde çok istediği arabayı babası ona alacaktı.

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde bir noktalama yanlışı yapılmamıştır?

- A) Küçük kız, annesine:
– Bir gün ben de doktor olacağım, dedi.
- B) Karar vermekte zorlanıyorsan, kalbinin sesine kulak ver.
- C) İnsan, bazen yalnız kalbiyle görür, kalbiyle hüküm verir.
- D) Denizi, havası, doğası, insanı... ile ayrı güzeldir Akçay.
- E) Bakan önce Ankaralı'ları selamladı, sonra açılış törenine katıldı.

6. Aşağıdakilerden hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?

- A) Sezen Aksu'yu göre bilmek için saat 5'te konserde olmalıyız.
- B) Sezen Aksu'yu görebilmek için saat 5'de konserde olmalıyız.
- C) Sezen Aksu'yu görebilmek için saat 5'te konser de olmalıyız.
- D) Sezen Aksu'yu görebilmek için saat 5te konserde olmalıyız.
- E) Sezen Aksu'yu görebilmek için saat 5'te konserde olmalıyız.